

4. Անհամապատասխանություն կամ խեղաթյուրում

Կանոնակարգված չէ հետ վերադարձված գումարների («Հայփոստ» ՓԲԸ, բանկեր, առանձին ֆիզիկական անձեր), ինչպես նաև ԴԱՀԿ կողմից բռնագանձված գումարների

**Կանոնակարգված չլինելու
պատճառով առկա են «վճարված
կարգավիճակ ունեցող» գործերի
հանրագումարի և փաստացի
կատարողականի միջև
տարբերություններ**

վճարների հաշվառումը և համադրումը «էլեկտրոնային կենսաթոշակ» համակարգի միջոցով, որն էլ հիմք է հանդիսանում համակարգի «վճարված կարգավիճակ ունեցող» գործերի հանրագումարի և փաստացի կատարողականի միջև տարբերությունների:

Առաջարկ

Առաջարկվում է ստեղծել ԴԱՀԿ համակարգի և բանկերի հետ փոխգործակցման ինքնաշխատ համակարգեր: Պետք է մշակել տեղեկատվական այնպիսի ենթահամակարգ, որը հնարավորություն կտա ԴԱՀԿ բռնագանձված գումարների հետ կապված գործընթացներն իրականացնել ինքնաշխատ կարգով: Բացի դա, բանկերի կողմից վերադարձվող գումարները նույնպես պետք է արտացոլվեն համակարգում:

Ղեկավարության արձագանք

1. Էլեկտրոնային ցուցակների և փաստացի ֆինանսավորման տարբերությունը գոյանում է հետևյալ պատճառներով՝

1) «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 45-րդ հոդվածի համաձայն՝ պետական կենսաթոշակային համակարգի տվյալների շտեմարան ստեղծելու նպատակն է ապահովել անձի կենսաթոշակային ապահովության իրավունքի իրականացումը:

Ներկայումս, պետական կենսաթոշակային համակարգի տվյալների շտեմարանի առանձնացված տեղեկատվական ենթահամակարգերի միջոցով իրականացվում են միայն կենսաթոշակների և նպաստների նշանակման ու վճարման՝ քաղաքացիների կենսաթոշակի և նպաստի իրավունքի ձևակերպման, փոփոխման և դադարեցման հետ կապված գործառնությունները:

Պետական կենսաթոշակային համակարգի տվյալների շտեմարանը շարունակական կատարելագործվում է առանձին ենթահամակարգերի (ծրագրային ապահովություն) մշակմամբ:

Ծառայության և հարկադիր կատարումն ապահովող ծառայության միջև օրինական ուժի մեջ մտած դատավճիռների և վճիռների հիման վրա կենսաթոշակից կատարվող պահումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը փոխանակվում է Հարկադիր կատարման

ծառայության կողմից մշակված և 2010 թվականին երկու կառույցների ղեկավարների կողմից հաստատված համատեղ հրամանի (այդ պահին առկա իրավակարգավորումների շրջանակներում գրանցված չի եղել որպես գերատեսչական նորմատիվ իրավական ակտ) շրջանակներում գործող տեղեկատվական համակարգի միջոցով (տեղեկատվության փոխանակության գործող մեխանիզմը բարդ է, աշխատատար և իրականացվում է ոչ ինքնաշխատ եղանակով), որը չի հանդիսանում պետական կենսաթոշակային համակարգի տվյալների շտեմարանի առանձին ենթահամակարգ:

Անհրաժեշտություն է առաջացել տեղեկատվության փոխանակության և կիրառության համար մշակել տեղեկատվական այնպիսի ենթահամակարգ, որը հնարավորություն կտա վերոնշյալ գործընթացն իրականացնել բացառապես ինքնաշխատ եղանակով: Մասնավորապես՝ գործընթացին առնչվող որոշումները կկայացվեն ինքնաշխատ՝ պետական կենսաթոշակային համակարգի տվյալների շտեմարանի միջոցով և յուրաքանչյուր ամսվա բռնագանձվող (բռնագանձված) գումարների ֆինանսավորման հայտ-պահանջագրերը ևս կձևավորվեն համակարգի միջոցով:

Ծառայության կողմից մշակվել և ներկայումս շրջանառության մեջ է դրվել ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծ:

Կանոնակարգված չէ հետ վերադարձված գումարների (Հայփոստ, բանկեր, առանձին ֆիզիկական անձեր) հաշվառումը և համադրումը «Էլեկտրոնային կենսաթոշակ» համակարգի միջոցով, որն էլ հիմք է հանդիսանում համակարգի «վճարված կարգավիճակ ունեցող» գործերի հանրագումարի և փաստացի կատարողականի միջև առկա տարբերությանը (կից ներկայացվում է տարբերության պարզաբանումը՝ աղյուսակի տեսքով՝ `Texekanq_el.cucakpastacitarberutyun.xls` անվանումով):

5. Անհամապատասխանություն կամ խեղաթյուրում

ՀԾՀ համարանիշով որոնելու դեպքում հնարավոր չէ ստանալ տվյալ ՀԾՀ-ով գրանցված կենսաթոշակային բոլոր գործերը և վերահսկել բոլոր վճարումները և գնահատել ռիսկերը

Էլեկտրոնային կենսաթոշակների համակարգում նույնականացման հիմք են հանդիսանում շահառուների կենսաթոշակային գործերը և անձի հանրային ծառայության համարանիշով (այսուհետ՝ ՀԾՀ) որոնելու դեպքում հնարավոր չէ ստանալ տվյալ ՀԾՀ-ով գրանցված կենսաթոշակային բոլոր գործերը և վերահսկել բոլոր վճարումները և գնահատել ռիսկերը:

Առաջարկ

Պետական կենսաթոշակների էլեկտրոնային շտեմարանում ըստ անձի ՀԾՀ-ի կենսաթոշակների վճարումների որոնման և վերլուծման հնարավորությունների գործարկում, վճարման ցուցակներում բացի գումարն ստացող անձի տվյալներից տվյալ կենսաթոշակի տեսակի համար շահառու հանդիսացող անձի անհատական տվյալների առկայության ապահովում:

Ղեկավարության արձագանք

«Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ պետական բյուջեից ֆինանսավորվող տարբեր կենսաթոշակների իրավունք ունեցող անձն ունի մեկ կենսաթոշակ ստանալու իրավունք՝ իր ընտրությամբ: Պետական կենսաթոշակային համակարգի տվյալների շտեմարանի տեղեկատվական համակարգերը, տվյալ դեպքում՝ «Էլեկտրոնային կենսաթոշակ» համակարգը, իր գործիքակազմով, ապահովում է նշված օրենսդրական կարգավորման իրականացումը՝ բացառելով միևնույն անձին կենսաթոշակի թե՛ նույն, թե՛ տարբեր տեսակի նշանակումը: Արձանագրությամբ նշված՝ 10556 դեպքով (255 անձ) «կրկնակի վճարումներ»-ի վերաբերյալ նախորդիվ Հաշվեքննիչ պալատի ՀՊԵ-ԱՆ-97 գրությամբ Ծառայությանը տրամադրած ցանկի (ֆայլ՝ Double_Pay.xlsx) ուսումնասիրությունը (ուսումնասիրության արդյունքում ձևավորված Double_Pay_Pat.xlsx ֆայլը կցվում է) ցույց տվեց, որ.

- 1) ցանկում նշված անձանց մի մասը հանդիսանում է խնամակալ մեկ կամ մի քանի գործերով,
- 2) ցանկում նշված անձանց մյուս մասը հանդիսանում է մի գործով թաղման նպաստ և (կամ) կենսաթոշակառուի մահվան պատճառով չվճարված կենսաթոշակի գումար ստացող, մյուս գործով՝ կենսաթոշակառու (ծերության, կերարկրողին կորցնելու դեպքում և հաշմանդամության նպաստառու),
- 3) անձը, ով ստանում է կենսաթոշակ և այլ վճարատեսակ (պարգևավճար, աշխատանքային խեղման փոխհատուցում և այլն) իր դիմումի հիման վրա մի վճարատեսակը ստանում է կանխիկ եղանակով, մյուսը՝ անկանխիկ եղանակով,
- 4) Հաշվեքննիչ պալատի կողմից, համադրման ընթացքում հաշվի չի առնվել գործի համարի եզակիությունը և խնամակալության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, իսկ համադրումը կատարվել է ըստ ստացող անձի ՀԾՀ-ի:

Միաժամանակ, Հաշվեքննիչ պալատի N ՀՊԵ-ԱՆ-119 գրության շրջանակներում Հաշվեքննիչ պալատի և Ծառայության մասնագետների կողմից իրականացված ուսումնասիրությամբ կրկնակի վճարումների դեպքեր չեն արձանագրվել:

Հարկ է նկատի ունենալ նաև այն հանգամանքը, որ յուրաքանչյուր անձի տվյալներն առաջին անգամ «Էլեկտրոնային կենսաթոշակ» տեղեկատվական համակարգ ներառելուց (դիմումի կամ վարչական ակտի հիման վրա) կատարվում է նույնականացում բնակչության պետական ռեգիստրի (այսուհետ՝ ԲՊՌ) տեղեկատվության հետ (ԲՊՌ տեղեկատվությունը թարմացվում է շաբաթական պարբերությամբ, իսկ լրացուցիչ համադրումներ իրականացվում են նաև յուրաքանչյուր ամիս՝ վճարման ցուցակներ ձևավորելուց առաջ)՝ ՀԾՀ-ով և (կամ) անձը հաստատող փաստաթղթով: Բացառություն են կազմում այն անձանց տվյալները, ում վերաբերյալ դիմում տալու պահին բացակայում է ԲՊՌ-ի համապատասխան տեղեկատվությունը: Այդ անձանց համար համակարգում մուտքագրվում է դիմումը, որին դրական ընթացք կարող է տրվել բացառապես ԲՊՌ-ի տեղեկատվությունը համակարգ ներբեռնելուց հետո: ԲՊՌ-ում անձի կամ անձի հաշվառման մասին տեղեկատվության բացակայության դեպքում համակարգը մերժում է դիմումը՝ ՀՀ-ում հաշվառում չունենալու հիմքով:

6. Անհամապատասխանություն կամ խեղաթյուրում

Հոգեբուժական բուժօգնություն ստացող անձանց վճարումների վերաբերյալ ամբողջական գնահատական հնարավոր չի եղել իրականացնել 2017թ-ի մայիս-դեկտեմբեր ամիսների ընթացքում բուժօգնություն ստացած անձանց անհատական տվյալները չտրամադրելու պատճառով, իսկ ՀՀ ոստիկանության բնակչության պետական ռեգիստրի տվյալների հետ համադրության արդյունքում չեն նույնականացվել 2017թ.-ի հունվար-ապրիլ ժամանակահատվածում բուժօգնություն ստացած 132 անձի տվյալներ:

Առաջարկ

Գնահատել հոգեբուժական հիվանդներին կենսաթոշակների վճարումների հետ կապված ռիսկերը, գնահատել տվյալների առկայությունը, հասանելիությունը, առաջարկություններ ներկայացնել ռիսկերի հաղթահարման ուղղությամբ անհրաժեշտ գործողություններ կատարելու համար:

Ղեկավարության արձագանք

Հարկ է նկատի ունենալ, որ կենսաթոշակային օրենսդրությունը որևէ կերպ չի սահմանափակում հոգեբուժական հաստատությունում բուժվող անձի կենսաթոշակի իրավունքի իրացման հնարավորությունը: Ավելին, «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 10-րդ մասի իմաստով, հոգեբուժական հաստատությունում բուժվող կենսաթոշակառուի կենսաթոշակը կարող է վճարվել (կենսաթոշակ ստանալու իրավունքը վերականգնվել է, կենսաթոշակ վճարելը վերսկսվել) նաև տվյալ